

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (XVII):

Obsesiile tradiționale ale românilor - am întins brutalității arma inteligenței -
mânzul românesc - boierii români râd puțin!

The infographic is divided into several sections. At the top, a red banner reads "două obsesii tradiționale ale românilor: cea ungară și cea turcă". Below this, there are two columns. The left column, under the heading "familia germană", features a cluster of German flags and a red oval containing the text "legendară istețime însoțită în lunga luptă pentru supraviețuire". The right column, under "familia slavilor", shows a cluster of Slavic flags and a red oval with "casele românești modeste ..., pentru a nu stârni lăcomia turcă". In the center, a blue banner reads "am întins brutalității arma inteligenței". Below this is a map of Eastern Europe with labels for "Invazia maghiarilor", "HOLY ROMAN EMPIRE (HUNGARORUM)", "VALACHORUM", "BIZANZ EMPIRE", "KIEVAN RUS", "KHAZARIA", "Imperiul otoman", "VOLGA BULGARS", "Bolokhovens", "Sarkel", "Atil", "Kerçi", "Constantinople", "Derbent", "PERSIA", "Blokumannaland", and "familia latină" (with a cluster of Latin flags) and "familia turcilor" (with a Turkish flag and a cluster of Turkish flags). At the bottom, a red banner asks "Oricare alții s-ar fi risipit în lume ..." and a blue banner asks "Inexplicabilul popor român?".

Obsesiile tradiționale ale românilor - am întins brutalității arma inteligenței - mânzul românesc - boierii români râd puțin!

În Evul Mediu toți vecinii au disputat bazinul carpato - pontic - dunărean. Scriitorul spaniol Jesús Pardo, fondator al revistei “**Historia**” (Madrid) a scris un interesant eseu istoric: “*Conversaciones con Transilvania, Viaje a través de quince siglos*” - “*Conversații despre Transilvania, călătorie de-a lungul a cincisprezece veacuri*” (1988, apărut în traducere în 1998). Cartea a fost dedicată lui “Ramón de Basterra, predecesorul meu în cercetarea inexplicabilului popor român”, având un motto preluat din “*Istoria Românilor*”, a reputatului istoric Nicolae Iorga: «Poporul român este așezat la răscrucea furtunilor care bat aici din veac în veac și vor bate întotdeauna în aceste locuri de ispititor belșug și de trecere a oștilor. **Oricare alții s-ar fi risipit în lume. Pentru mai puțin părăsesc și cele mai dulci patrii. Noi am rămas.** Cu sabia în mână, de strajă la toate zările, iar, când s-a frânt o clipă, ca să se lege din noi, tainic, oțelul, **am întins brutalității arma inteligenței noastre. Și iată, sîntem tot acasă!**». Din lucrarea sa – puțin cunoscută de cititorii români – am selectat pasaje ce țin de concluziile reputatului publicist spaniol.

Plecând de la exemplul dat de Dante în “**Divina Commedia**”, prin care Croația este “țară foarte îndepărtată”, afirmă ca «România, și mai depărtată, exista pentru el doar în cărți, și cu numele de Dacia. Această hibernare românească nu începe să se destrame, ecumenic vorbind, până în plin veac al XVIII-lea, când Roma papală își dă seama de existența ei, dar, în vremea aceea, **deja mînzul românesc**, remarcat în chip sporadic de călători curioși, de secole tot necheza, deși va fi fost uneori sub pământ, cu sporită conștiință a romanității sale, în fața vecinilor lui, în apărarea de valori care, chiar dacă le înțelegea ca pur și simplu ale lui, priveau în bună parte întreaga comunitate romanică. Drumeții (...) nici nu reușiseră (,,), să dea importanță informației, în afară ca ceva nebulos și romantic. Contactul meu cu România era deja de lungă durată când am purces să scriu această carte. El a început, (...) cu “**Bucarest**” de Paul Morand, și a continuat cu romanele lui Panait Istrati, care, pentru cei din generația mea, erau pline de ispite și insinuări eroice». Jesús Pardo a încercat să-și explice, învățând limba română și vizitând Budapesta, Bucureștiul și Transilvania, complicata situație din estul Europei. A fost impresionat de muzeul din Alba Iulia unde a văzut «plăci militare de pavaj noi, marcate cu pecetea legiunii a XIII-a Gemina. În momentul acela istoria română mi se înfățișa deja ca o luptă îndelungată pentru creșterea treptată a teritoriilor din ce în ce mai îndepărtate de nucleul lor latin original, justificată de identitatea graiului; această creștere, prodigioasă realmente, dată fiind extraordinara situație de slăbiciune, de neputință chiar, în care au inițiat-o românii, luând-o de la zero fiindcă nu posedau nici adevărată independență, nici măcar identitatea, unii o explică printr-un șir de împrejurări norocoase, alții prin acea legendară istețime însușită în lunga luptă pentru supraviețuire». Străin fiind în această regiune a Europei, a înțeles repede situația, intuind și posibilele consecințe: «La Budapesta, toată lumea cu care vorbeam despre Transilvania se înfierbânta, ajungând să-și piardă chiar și simțul logicii și să-i califice pe români drept venetici în propriul lor teritoriu. Mi-a trecut prin gând că exista o criză complicată și periculoasă între cele două țări vecine, și că insistența română asupra sacrosanctității frontierelor sale rezultate din cel de-al doilea război mondial se datora, ca și în cazul sovietic, unui sentiment de slăbiciune. Îmi imaginam o situație dramatică: Ungaria ar cere Transilvania, pe calea armelor dacă ar fi necesar, la primul semn al retragerii sovietice din Europa Centrală și de Est; Bulgaria ar cere atunci Dobrogea; Iugoslavia Banatul. România îmi apărea ca focul unei bombe înfipte chiar în inima Europei».

Jesús Pardo își prezintă constatările: «Din cele **două obsesii tradiționale ale românilor: cea ungară și cea turcă**, ultima e mai puțin preocupantă. Românii au preferat întotdeauna pe turci: dacă le plăteai te lăsau în pace. Turcii nu au lăsat din trecerea lor prin România altă urmă tangibilă decât cafeaua turcească și oarecare număr de varietăți de baclava, dar acest lucru se compensează din belșug cu profunda amprentă care rămâne de la ei în caracterul român. Am vorbit deja despre maleabilitatea, neîncrederea, un gen de fatalism corosiv și o anumită toleranță iscoditoare, sub formă de mască complexă care nici nu ocupă spațiu nici nu se vede, și pe care românul nu și-o ia nici când doarme; această mască este unicul articol din garderoba turcească ce rezistă la toate modele și care a învins chiar și influența croitoricească franceză: de la căciula dacică până la jobenul din secolul al XIX-lea, trecând prin turban, cuca turco-română cu pene de struț și vechea căciulă de piele, înaltă și țuguată ca un coș de pescar balcanic, acoperământ de cap clasic al lui Tudor Vladimirescu și al altor campioni ai independenței naționale».

Cunoscător al istoriei estului european, Pardo înșiră epopeea bătăliilor românilor cu turcii, remarcând și că «ungurii au dat înapoi în fața invadatorului otoman.(...) Această rezistență împotriva turcilor a permis românilor din secolul XIV, să încheie tratate de pace în care în schimbul impunerii suzeranității lor și primirii unei cantități de bani sub formă de bir, turcii se obligau să accepte drept autonome teritoriile românești, a căror integritate se angajau să o respecte. Acest sistem a continuat să funcționeze chiar și în secolul XVI, când **presiunea politică și economică a turcilor a crescut în mod considerabil, însă fără să reușească vreodată să transforme țara românească în pașalâc sau provincie.** (...) În decursul veacurilor XVI-XVIII, casele românești erau modeste pe dinafară, pentru a nu stârni lăcomia turcă (...). București ... se afla la treizeci de zile de mers cu trăsura până la Istanbul, de unde veneau veștile proaste. **“Boierii români”**, spune prințul de Ligne în 1787, “rîd puțin: toți, la sindrofii, au aerul de a se afla în așteptarea de la un moment la altul a fatalei frîngii”, cu care sultanul dădea aleșilor lui ordin fără drept de apel să se sinucidă».

Istoriografia maghiară a “cochetat” cu problema vitejiei ungarilor, puține țări din lume știind să inoculeze în cultura istorică a cetățenilor - încă din copilărie - aspectele controversate ale trecutului, într-o lumină pozitivă.

Reproducem din Paul Lendvai (**“Ungurii”**) pasajul privind **“marea catastrofă națională”** de la Mohács, Ungaria devenind pașalâc (pașalâk) otoman (1541-1699): «”**Școala la graniță**”(1950), capodopera scriitorului Géza Otilik, este aproape necunoscută în afara Ungariei. În ea, autorul pornind de la exemplul unei clase de școlari, schițează cu o mână foarte sigură această relație unică în felul ei dintre maghiarime și înfrîngerile ei: “Se apropia aniversarea a patru sute de ani de la bătălia de la Mohács. Pare a fi o ciudățenie faptul de a sărbători o înfrîngere, dar cel care acum ar putea sărbători victoria, puternicul Imperiu Otoman, nu mai există. De mongoli, și de ei s-a pierdut orice urmă, așa cum între timp s-a întâmplat, aproape sub ochii noștri, pînă și-cu tenacele Imperiu Habsburgic. Ne-am obișnuit, așadar, ca numai noi să ne sărbătorim marile bătălii pierdute cărora le-am supraviețuit. Poate că ne-am obișnuit și cu faptul că socotim înfrîngerea ca pe ceva incitant, făcut din material mai dens, ca pe ceva mai important decît victoria – în orice caz ca pe posesiunea noastră (mai reală) “»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-xvii-134451.html>

